

CZU 728.8(498)

CETATEA DE SCAUN SUCEAVA

THE SEAT FORTRESS OF SUCEAVA

Radu MOȚOC¹

Abstract: *The article presents the history of the Seat Fortress in Suceava, which remained a living testimony of a glorious and turbulent past of the Principality of Moldova. The rulers (Petru I Mușat, Ștefan cel Mare, Bogdan al III-lea and Ștefăniță Vodă, Alexandru Lăpușeanu, Vasile Lupu) who contributed to the construction of this historical monument are mentioned.*

Key words: *history of the Romanians, the Seat Fortress of Suceava, Moldova country, voivodeship residence*

Orașul Suceava a fost timp de aproape două secole capitala țării Moldovei. Numeroasele monumente ale Sucevei sunt mărturii ale unui trecut glorios și, totodată, zbuțuit, care arată îndârjirea cu care poporul a luptat pentru independență, împotriva coterminatilor.

Minunatele lucrări de arhitectură, de pictură monumentală, miniaturile manuscriselor, broderiile lucrate în fir de metal prețios, filigranate și alte obiecte ale meșterilor populari moldoveni au stârnit o meritată admirație din partea cunoscătorilor din întreaga lume. Tot cu aceeași pricepere, meșterii moldoveni făceau arme, când buciurile vesteau primejdiile.

Așezat pe o colină pe malul râului Suceava, orașul oferă o priveliște superbă celor care vin dinspre Siret. Urme de viață omenească se găsesc încă din orânduirea primitivă, dovadă sunt fragmente de ceramică neolitică de tip Cucuteni, unelte de silex etc. Tot aici, s-au descoperit și urme de așezări feudale timpurii, începând cu secolul al VIII-lea. Aceasta dovedește faptul că pe teritoriul orașului Suceava a existat o continuitate de viață încă din epoca primitivă și până la data când localitatea devine capitala Moldovei. Întemeierea Cetății de Scaun, a Curții domnești și a altor așezăminte laice și religioase, în deceniile ce au urmat, au fost legate de distrugerea prin ardere a altor așezări mai vechi.

Numele orașului vine de la denumirea râului Sucevei. În timpul lui Ștefan cel Mare, orașul putea avea între 10.000 și 15.000 de locuitori. Dintre cele mai remarcabile construcții din Suceava este Curtea Domnească, reședința voievozilor pe timp de pace².

Este bine de folosit termenul de *Cetatea de Scaun a Sucevei*, deoarece în Suceava sunt două cetăți: Cetatea de Scaun și Cetatea de Apus (Cetatea Șcheia), ambele fiind construite de voievodul *Petru I Mușat*. În anul 1388, Petru I Mușat (1375-1391) a mutat capitala Principatului Moldovei din orașul Siret în orașul Suceava. Voievodul era căsătorit cu sora regelui Poloniei, Vladislav II Jagello. Așa se explică faptul că într-un document datat la 10 februarie 1388, voievodul Moldovei, Petru I împrumută 3.000 de ruble de argint regelui Poloniei, care garantează împrumutul cu provincia Pocuția.

Petru I Mușat a construit în Suceava un castel fortificat, pentru a-i servi ca reședință voievodală. Castelul avea forma unui patrulater, cu laturi egale și la exterior, în fiecare colț al cetății, erau dispuse turnuri pătrate de apărare cu latura de 4m. La o distanță de 4 metri de zid a fost săpat un șanț de apărare, cu o adâncime de 10 m. În castel se intra printr-o poartă semicirculară în curtea interioară, destul de largă. De-a lungul zidurilor erau săpate pivnițe boltite, deasupra cărora erau mai multe încăperi: camera domnitorului, camera doamnei, baia domnească, depozitul de alimente, un paraclis și o închisoare.

¹ Inginer, Galați, România, e-mail: motoc.radu@yahoo.com

² Grigore Foiț, *Cetatea de scaun Suceava*, București, 1958, pag. 3-10.

Fig. 1 Cetatea de Scaun a Sucevei

Pentru a proteja intrarea în cetate de mijloacele de artilerie, domnitorul *Alexandru cel Bun* (1400-1432) a construit un zid paralel cu zidul cetății și a pavat curtea interioară și căile de acces spre cetate³.

Ștefan cel Mare (1457-1504) a înțeles cel mai bine necesitățile construirii clădirilor fortificate pentru a apăra Principatul Moldovei de atacurile turcilor, tătarilor, ungarilor sau polonezilor. El a construit primele mănăstiri fortificate din Moldova și a întărit cetățile existente. La Cetatea Sucevei, el a construit un zid de incintă, care a înconjurat fortul mușatin ca un inel. Zidul avea înălțimea de 15 m. și era prevăzut cu creneluri. În anul 1476, Cetatea Sucevei a fost asediată de oștile turcești conduse de sultanul Mahomed al II-lea. Oștile moldovene, conduse de hatmanul Șendrea, s-au apărat eroic și otomanii au fost nevoiți să se retragă. Pentru a întări și mai mult cetatea, Ștefan cel Mare a adăugat la primul zid de incintă al doilea zid cu grosimea de 2 m., la care au fost construite alte șapte bastioane. În anul 1477, a fost pusă o pisanie cu stema Moldovei pentru a aminti de lucrările de refacere. Pisania a fost restaurată în anul 1971. Intrarea în cetate a fost mutată pe o altă latură, unde a fost construit un pod cu o parte fixă și una mobilă, suspendată pe doi piloni peste șanțul săpat cu un secol în urmă. Vizitatorii nepoftiți, odată cu trecerea podului, dădeau de o capcană unde puteau să-și piardă viața. Cetatea a fost asediată, din nou în anul 1485, de armatele otomane, și în anul 1497 de oștile poloneze conduse de regele Ioan Albert. Niciunul dintre aceste atacuri nu au reușit să ducă la predarea cetății⁴.

³ Wikipedia, *Cetatea de Scaun a Sucevei*, pag. 2-3.

⁴ *Ibidem*, pag. 3-4.

Fig. 2 Curtea interioară a Cetății

Urmașii lui Ștefan cel Mare, Bogdan al III-lea (1504-1517) și Ștefăniță Vodă (1517-1527) au efectuat lucrări de mică amploare la refacerea cetății.

În anul 1538, oastea otomană condusă de sultanul Soliman Magnificul năvălește în Moldova cu gândul să o ocupe. În același timp, tătarii din Crimeea atacă Moldova din est și trupele Ungariei o atacă din vest. Boierii moldoveni, nemulțumiți de politica autoritară a domnitorului Petru Rareș (1527-1538, 1541-1546), decid să predea Cetatea Sucevei sultanului. Petru Rareș fuge în Transilvania, în Cetatea Ciceu, care îi aparținea ca feudă și în anul 1538 Soliman Magnificul intră în cetatea Sucevei cu mare alai⁵.

La solicitarea turcilor, domnitorul *Alexandru Lăpușneanu* (1552-1561, 1564-1568) mută capitala Moldovei de la Suceava la Iași, care era lipsită de fortificații. El a fost obligat să dărâme toate cetățile, pentru ca țara să fie incapabilă să se apere. Domnitorul, cu excepția Cetății Hotinului, incendiază toate cetățile din Moldova.

Domnitorul *Vasile Lupu* (1634-1653) întreprinde lucrări de restaurare a Cetății Sucevei, printre care refacerea zidurilor din cărămidă, reamenajează pivnițele, iar sobele din cetate sunt placate cu plăci și cahle pentru sobe⁶.

Un misionar catolic, M. Bandinus, care vine în anul 1646 la Suceava, arată că în preajma Curții se afla în stare de ruină o biserică pentru credincioșii catolici. Pe timpul lui Vasile Lupu, se construiește lângă palatul Curții domnești o bisericuță sveltă, păstrată până în zilele noastre, biserica *Sf. Ion Botezătorul*, cunoscută ca „Biserica doamnelor” sau a „beizadelor”⁷.

⁵ *Ibidem*, pag. 5.

⁶ *Ibidem*, pag. 5.

⁷ Grigore Foiț, *op cit.* pag. 11.

Fig. 3 Holul de acces

Domnitorul *Eustatie Dabija* (1661-1665) dispune instalarea în Cetatea Sucevei a unei monetării, care funcționează în perioada anilor 1662-1668, unde au fost emise ultimele monede moldovenești din aramă, numite „șalăi”.

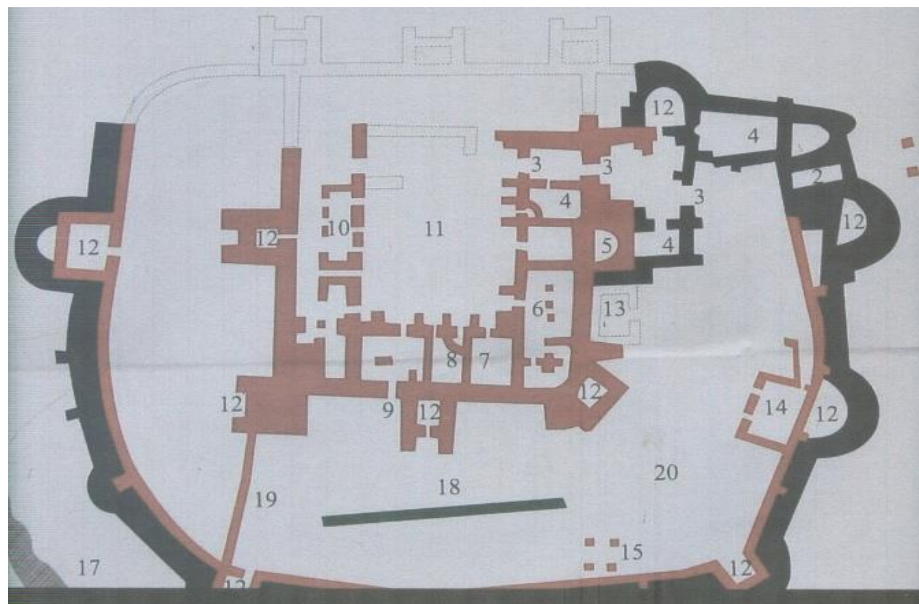

Fig. 4 Planul Cetății de Scaun a Sucevei.

Cu roșu este perioada lui Petru Mușat. Cu negru este etapa lui Ștefan cel Mare

În anul 1673, în cetate se instalează o garnizoană poloneză cu acordul domnitorului Ștefan Petriceicu (1672-1674).

După șase luni de luptă, oștile turcești reușesc să-i alunge pe polonezi și îi poruncesc domnitorului *Dumitrașcu Cantacuzino* (1673-1675) să dărâme cetatea.

Cronicarul Nicolae Costin precizează: „Cetatea Sucevei neputând-o strica cu praf de pușcă, au umplut-o cu lemne și cu paie, apoi le-au dat foc. Și astfel, slăbindu-i zidurile din pricina fierbințelei, s-a risipit cetatea”.

În anul 1684, sub domnia lui Gheorghe Duca, întreaga latură de nord a cetății s-a prăbușit în urma unui puternic cutremur, printre care și turnul cel mare din Cetatea Sucevei⁸.

Timp de peste două secole, Cetatea Sucevei a fost părăsită și s-a ruinat tot mai mult. La începutul secolului al XX-lea, arhitectul austriac Karl A. Romstorfer (1854-1916) a efectuat lucrări de restaurare a Cetății de Scaun.

Primele săpături arheologice (1895-1904), prin degajarea ruinilor și consolidarea părților care erau amenințate să se prăbușească, au constituit un subiect pentru o monografie a Cetății Sucevei, care a fost intitulată „Cetatea Sucevei descrisă pe temeiul propriilor cercetări făcute între anii 1895-1904”, care a apărut în anul 1913, cu 113 ilustrații⁹.

Cercetările arheologice, efectuate în anul 1956, au avut șansa să descopere două tezaure, care se presupune că au fost ascunse în perioada luptelor din anul 1653.

Primul tezaur constă din piese de argint și de aur, dar cuprinde și fragmente de cruci, paftale, cărți bisericești, talgere, provenite de la mănăstirile Dragomirna, Putna, Zamca etc.

Multe piese poartă gravate inscripții slavonești, armenești și latinești.

Al doilea tezaur este format din circa 300 de piese din aur și aproape 800 perle și alte obiecte. Cele două tezaure pot fi datate anterior anului 1653.

Au mai fost descoperite două casete cu 1.440 de monede polone și ungurești. Cea mai veche monedă poloneză datează din anul 1507. Se presupune că acest tezaur a aparținut unui negustor străin în trecere prin Moldova¹⁰.

În anul 1951, la inițiativa Academiei Române, a fost organizat primul șantier de arheologie medievală din România, sub conducerea prof. Ion Nestor (1905-1974).

În perioada anilor 1961-1970, s-au făcut ample lucrări de protejare, consolidare și restaurare parțială a cetății.

A fost conservat paraclisul refăcut de Ștefan cel Mare și s-au înălțat cu câțiva metri unele ziduri ale fortului mușatin.

În incinta pulberăriei s-a amenajat un muzeu al cetății. Pentru delimitarea zidurilor vechilor ruine de cele înălțate de restauratori a fost trasată o dungă albă, ce șerpuiește în interiorul zidurilor.

În anul 2004, cu prilejul comemorării a 500 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare s-a aplicat pe zid în apropierea intrării o placă memorială din marmură.

La cetate se organizează acum expoziții temporare de pictură sau expoziții cu figuri de ceară pe teme diferite¹¹.

Această *Cetate de Scaun din Suceava* merită a fi vizitată, fiind o mărturie a unui trecut glorios și zbuciumat al Principatului Moldovei.

21 noiembrie 2022

⁸ Wikipedia, *op. cit.*, pag. 5-6.

⁹ *Ibidem*, pag. 6.

¹⁰ Grigore Foiț, *op.cit.* pag. 41.

¹¹ Wikipedia, *op.cit.* pag. 6-7.